

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ.

ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਦੁਲਟ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਵਗੈਰਾ, -ਅਪੀਲੈਂਟਸ।

ਬਨਾਮ

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ, -ਜਵਾਬਦਾਰ,

1952 ਦੀ ਇਜਰਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 565.

02 ਨਵੰਬਰ 1954.

ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ (1950 ਦਾ XXXI) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਸੇਧ) ਐਕਟ (1953 ਦਾ XI) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਧਾਰਾ 2(f) ਅਤੇ 17-ਕਿਸੇ ਇਵੈਕੂਈ-ਡਬਲਯੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਇਵੈਕੂਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ-ਅਭਿਆਸ-ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ-ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ- ਅਦਾਲਤ, ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡਿਗਾਰੀਦਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ। ਗੈਰ-ਇਵੈਕੂਏ ਜੇ.ਡੀ. ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵੇਚੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ "ਇਵੈਕੂਈ ਜਾਇਦਾਦ" ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1953 ਦਾ XI.

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਇਹ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ "ਇਵੇਕੂਈ ਜਾਇਦਾਦ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ (1), ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਲਛਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁਕੁਲ ਦਾ ਕੇਸ (2), ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(18 ਜੂਨ, 1953 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਦੁਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ।)

ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਐਸ. ਬੇਦੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1952, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਐਨ. ਕਪੂਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ, ਦੀ ਮਿਤੀ 25 ਜਨਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਮੀਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਚ. ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਦੁਲਟ, ਜੇ.- ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਫ਼ਰਮਾਨਧਾਰਕ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਜੇ ਡੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ, ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਦ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ ਗਿਰਵੀਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਭਾਵੇਂ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਤਰਕ ਦੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਤੀਜੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜੇ.), ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਲੀਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਵਕੀਲ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਾਂਗਾ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।

ਕਪੂਰ, ਜੇ.- ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1952 ਦੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੱਜਮੈਂਟ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ (2) ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚ ਅਤੇ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ- ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਆਰਡਰ XXI ਨਿਯਮ 54 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਲਟ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਛੇਟ ਹੈ? ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਏ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਟੈਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

'ਮੌਰਗੋਜ' ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 (ਏ) ਵਿੱਚ "ਨਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਆਜ ਖੁਦ ਹੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਉਪ-ਮੌਰਗੋਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਪੱਤੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕੋ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੈ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ-ਘੱਟ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ 'ਤੇ ਸਾਲਮੰਡ, ਪੰਨਾ 442 (10ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ)।

1953 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਇਵੈਕਿਊਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਐਕਟ XXXI ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ"

ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (i) ਵਿੱਚ 'ਸੰਪੱਤੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਨਿਕਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ (1)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਸਾਰੀ ਸੰਪੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXXIV ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਨਾ 421 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੇਸਲਾ ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

“ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ”।

ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਖਾਸ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਰਟਗੇਜਰ ਦੇ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹੁਣ 1953 ਦੇ ਐਕਟ XI ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਇਵੇਕਿਊਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਇਵੇਕੂਏ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ 14 ਅਗਸਤ 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 40 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਛਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁਕੁਲ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ।

ਦੁਲਟ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡੀਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।